

Alicja Godyla-Jasicka

WYDZIAŁ PREWENCJI

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

RAPORT O STANIE ZAGROŻENIA DEMORALIZACJĄ, PRZESTĘPCZOŚCIĄ NIELETNICH ORAZ PATOLOGIAMI WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM ZA ROK 2004

Słowa kluczowe: demoralizacja, przestępczość nieletnich, patologie społeczne, policyjne programy prewencyjne

Streszczenie: Charakteryzując przestępczość nieletnich należy zwrócić uwagę na wzrastającą w stosunku do 2003 roku liczbę wniosków sporządzonych na nieletnich sprawcach czynów karalnych, które były wykroczeniami określonymi przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich. Sposób działania wielu nieletnich świadczy o wysokim stopniu ich demoralizacji. Obniżenie się granicy wieku nieletnich sprawców jest szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem społecznym, wymagającym natychmiastowych przedsięwzięć z zakresu prawa, wychowania i resocjalizacji, w celu ograniczenia bądź zahamowania negatywnych zachowań dzieci. Proces demoralizacji nieletnich poniżej 13 roku życia świadczy o braku odpowiedniej opieki w stosunku do dziecka, o zaniedbaniach wychowawczych w rodzinie, braku szybkiej reakcji ze strony szkoły oraz przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za wspomaganie rodziny w procesie wychowawczym.

REPORT ON LEVEL OF DANGER OF DEMORALIZATION, JUVENILE DELINQUENCY AND PATHOLOGIES AMONG CHILDREN AND YOUTH IN THE WIELKOPOLSKA REGION IN THE YEAR 2004

Key words: demoralization, juvenile delinquency, social pathology, police prevention programs

Summary: In characteristics of juvenile delinquency one should pay attention to the increasing, in comparison to the year 2003, number of charges against juvenile delinquents. One should also notice that their manner of acting manifests the high level of demoralization. It confirms the lack of proper child care, the upbringing negligence in a family and the lack of quick reaction on the side of the school and representatives of institutions responsible for supporting the family in upbringing process. Another, connected with mentioned above, very dangerous social phenomenon is the decrease of the age limit of juvenile delinquents, which

demands immediate action in the field of law, education and resocialization in order to diminish negative juvenile behavior. Police of Wielkopolska conducts several prevention programs (e.g. "Safe School") which helps to perform this important task.

1. ROZMIAR I STRUKTURA PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH

Rok 2004 w województwie wielkopolskim przyniósł spadek ogólnej przestępczości w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2004 roku stwierdzono ogółem **117 417** przestępstw, czyli o **3,9%** mniej niż w roku 2003²⁰⁰.

W 2004 roku na terenie woj. wielkopolskiego ujawniono **4321** nieletnich sprawców, którym udowodniono popełnienie **6327** czynów karalnych, które stanowiły **5,3%** ogółu przestępstw stwierdzonych (wzrost o 1,1%).

W porównaniu z 2003 rokiem liczba popełnionych czynów karalnych uległa zwiększeniu o **1269** (z 5058 do 6327) tj. o **25,0 %**. Liczba nieletnich sprawców czynów karalnych zwiększyła się o 535 (z 3786 do 4321) tj. o wzrost o **14,1 %**.

Dynamika przestępstw nieletnich w 2004 r wynosiła **125,1 %** (115,4 %) i jest więc większa o **9,7 %**. Udział nieletnich sprawców do ogólnej ilości osób podejrzanych wyniósł **9,5 %** i zwiększył się o **0,9 %** w stosunku do roku 2003. Przestępstw o charakterze kryminalnym z udziałem nieletnich stwierdzono **6044** (wzrost w stosunku do ubiegłego roku o **1166** czynów tj. o **23,9 %**).

Tabela 1. Czyny karalne nieletnich na tle ogólnej przestępczości oraz liczba nieletnich sprawców do ogólnej liczby osób podejrzanych w latach 2003 i 2004 w Wielkopolsce

Rok	PRZESTĘPSTWA			SPRAWCY		
	Ogółem Przestępstwa Stwierdzone	Czyny karalne nieletnich	% udział nieletnich	Osoby Podejrzane ogółem	Nieletni sprawcy	% udział nieletnich
2003	122 127	5058	4,2	43 664	3786	8,6
2004	117 417	6327	5,3	45 464	4321	9,5

Pod względem ilości przestępstw stwierdzonych z udziałem nieletnich, województwo wielkopolskie zajmuje 4 miejsce w kraju z **9,0 %** udziałem do ogółu czynów nieletnich. Czynów takich w 2004r. stwierdzono w Polsce **70 107 tysięcy** (wzrost o **1,0 %** w porównaniu do 2003r.).

Tabela 2. Charakterystyka przestępczości nieletnich na terenie woj. wielkopolskiego w 2004 r. wg ich kategorii

²⁰⁰ Dane statystyczne zamieszczone w artykule pochodzą z opracowań własnych, które powstają na podstawie raportów otrzymywanych od podległych mi jednostek.

Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone popełnione przez nieletnich					Udział nieletnich		
	2003 czyny karalne	2004 czyny karalne	Wskaźnik Dynamiki	% do ogółu przestępstw stwierdzonych		2003 nieletni sprawcy	2004 nieletni sprawcy	% udział nieletnich do ogółu podejrzanych w roku 2004
				2003	2004			
Ogółem	5058	6327	125,1	4,2	5,4	3786	4321	9,5
Zabójstwo	1	1	100,0	1,2	1,6	2	1	1,8
Uszczerbek na zdrowiu	300	395	131,7	25,6	33,1	205	257	32,6
Bójka lub pobicie	216	170	78,7	26,1	22,3	392	432	32,2
Przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu	17	8	47,1	2,2	1,0	9	4	0,8
Zgwałcenia	6	10	166,7	3,7	8,2	7	8	11,4
Rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze	603	870	144,3	20,5	29,9	433	449	32,9
Kradzież z włamaniem	567	656	115,7	2,7	3,5	699	697	25,3
Kradzież cudzej rzeczy	784	891	113,6	3,2	3,8	859	1032	20,1
Falszerstwo	83	96	115,7	1,5	1,6	55	55	3,1
Ustawa o zapobieganiu narkomanii	1293	1610	124,5	15,9	25,7	238	304	15,4
Razem przestępstwa o charakterze gospodarczym	15	146	973,3	0,1	0,9	5	29	0,6
Przestępstwa drogowe	79	75	94,9	0,6	0,5	73	74	0,4

Tendencję wzrostową czynów karalnych nieletnich stwierdzono w takich kategoriach jak:

* rozboje, wymuszenia rozbójnicze i kradzieże rozbójnicze wzrost o **267** czynów (z 603 do 870) tj. o **44,3 %**,

* rozbój z bronią palną lub innym niebezpiecznym przedmiotem wzrost o **5** czynów (z 11 do 16) tj. **45,5%**,

- * przestępstwa z ustawy o zapobieganiu narkomanii wzrost o **317** czynów (z 1293 do 1610) tj. wzrost o **24,5 %**,
- * kradzież z włamaniem wzrost o **89** czynów (z 567 do 656) tj. o **15,6 %**,
- * kradzież samochodu wzrost o **14** czynów (z 15 do 29) tj. o **93,3%**,
- * zgwałcenia wzrost o **4** czyny (z 6 do 10) tj. o **66,6 %**,
- * kradzież cudzej rzeczy wzrost o **107** czynów (z 784 do 891) tj. o **13,6 %**
- * przestępstwa o charakterze gospodarczym wzrost o **131** czynów (z 15 do 146) tj. o **873,3 %**,
- * uszczerbek na zdrowiu wzrost o **95** czynów (z 300 na 395) tj. o **31,7 %**,
- * fałszerstwo wzrost o **14** czynów (z 84 na 98) tj. o **16,7 %**,
- * oszustwo i przywłaszczenie gospodarcze wzrost o **7** czynów (z 7 na 14) tj. **100 %**,
- * przestępstwa komputerowe wzrost o **84** czyny (z 6 na 90) tj. o **1400%**.

Spadek liczby czynów karalnych zanotowano tylko w takich kategoriach przestępstw jak :

- bójka lub pobicie - spadek o 46 czynów (z 216 do 170) tj. o **21.3 %**
- przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu - spadek o 9 czynów (z 17 do 8) tj. o **23,1%**
- drogowe - spadek o 4 czyny (z 79 do 75) tj. o **50 %**

Czyny karalne – wykroczenia z udziałem nieletnich stwierdzone na terenie województwa wielkopolskiego w 2004 r.

Charakteryzując przestępczość nieletnich należy zwrócić uwagę na wzrastającą w stosunku do roku ubiegłego liczbę wniosków sporządzonych na nieletnich sprawców czynów karalnych, które były wykroczeniami określonymi przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich.

W 2004 roku na terenie województwa wielkopolskiego policjanci sporządzili **1177** wniosków o ukaranie nieletnich. W porównaniu do roku ubiegłego ich liczba wzrosła o **131** (z 1046 do 1177) tj. o **12,5%**.

Zwiększeniu uległa liczba nieletnich sprawców wykroczeń o **251** (z 1189 do 1440) tj. o **21,1%**. Na ogólną liczbę **1177** sporządzonych wniosków o ukaranie nieletnich, **965** dotyczyło wykroczeń przeciwko mieniu tj. **81,9 %** ogółu.

Najwięcej wniosków w sprawach o wykroczenia stwierdzonych z udziałem osoby nieletniej sporządzili policjanci z :

KMP Poznań.....**332**

KMP Kalisz.....	96
KMP Konin.....	62
KMP Leszno.....	69
KPP Kościan.....	56

Czyny karalne popełnione przez nieletnich do 13 roku życia

W 2004 r. **298** nieletnich z tej kategorii wiekowej popełniło **138** czynów. W porównaniu do ubiegłego roku stwierdzono wzrost liczby sprawców o **77** (z 221 do 298) tj. o **34,8%** oraz wzrost liczby stwierdzonych czynów karalnych o **20** (z 118 do 138) tj. **16,9%**.

Sposób działania wielu nieletnich świadczy o wysokim stopniu ich demoralizacji. Obniżenie się granicy wieku nieletnich sprawców jest szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem społecznym, wymagającym natychmiastowych przedsięwzięć z zakresu prawa, wychowania i resocjalizacji, w celu ograniczenia bądź zahamowania negatywnych zachowań dzieci.

Proces demoralizacji nieletnich poniżej 13 roku życia świadczy o braku odpowiedniej opieki w stosunku do dziecka, o zaniedbaniach wychowawczych w rodzinie, braku szybkiej reakcji ze strony szkoły oraz przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za wspomaganie rodziny w procesie wychowawczym. Popełnienie czynu karalnego przez dzieci poniżej 13 roku życia jest najczęściej przejawem trwającego przez dłuższy okres czasu procesu niewydolności wychowawczej z ich strony.

Miejscowość – miejsce popełnienia czynu karalnego

Zdecydowaną większość czynów karalnych popełnionych przez nieletnich ujawniono w aglomeracjach miejskich tj. **5281** czynów (tj. **83,4 %**), a na wsi **1046** czynów.

Aglomeracje miejskie, w których zanotowano znaczący wzrost ujawnionych czynów karalnych nieletnich (dot. tylko miasta).

Poznań: **2527** czynów karalnych; wzrost o 1100 czynów. Na szczególną uwagę związaną z prowadzonym rozpoznaniem i ujawnianiem przestępczości nieletnich na terenie miasta Poznania zasługują jednostki podległe KMP Poznań :

Komisariat Policji Poznań Jeżyce - **709** czynów karalnych (491 w 2003rr) - wzrost o **144,3 %**

Komisariat Policji Poznań Północ - **826** czynów karalnych (206 w 2003r) - wzrost o **400,9%**,

Komisariat Policji Poznań Grunwald - **264** czynów karalnych (208w 2003r) - wzrost o **126,9 %**

Niewątpliwy wpływ na dokonywanie przestępstw przez osoby nieletnie w aglomeracjach miejskich ma występująca anonimowość, brak kontroli ze strony dorosłych oraz ograniczone kontakty sąsiedzkie. Obiektami działań przestępczych nieletnich w przypadku włamań i kradzieży były z reguły sklepy, mieszkania, hurtownie, samochody, bazary, środki komunikacji miejskiej, supermarkety, szkoły, domki letniskowe, bufety, bary.

Obiekt lub miejsce przestępstwa stwierdzonego z udziałem osoby nieletniej – liczba czynów karalnych

- szkoła podstawowa, gimnazjum	920
- szkoła zawodowa, średnia	66
- ulica, droga	526
- mieszkanie	539
- obiekt handlowy	171
- samochód	120
- domek letniskowy	102
- piwnica, strych	46

Miejscem bardzo narażonym na przestępczość nieletnich w 2004 r była szkoła (podstawowa i gimnazjum), gdzie stwierdzono następujące ilości przestępstw z ich udziałem :

- **297** rozboje, kradzieże rozbójnicze i wymuszenia rozbójnicze (223),
- **86** kradzieży cudzej rzeczy (95),
- **35** kradzieże z włamaniem

Przedmiotem przestępstw stawały się artykuły spożywcze, alkohol, papierosy, pieniądze, sprzęt radiofoniczny, elektroniczny, komputerowy, telefony komórkowe, rowery, samochody, odzież, biżuteria itp.

Nieletni sprawcy zazwyczaj dokonywali włamań do obiektów (niejednokrotnie źle zabezpieczonych) poprzez np. wybicie szyby w samochodzie, odciążenie drzwi za pomocą łomu, całkowite uszkodzenie zamka w drzwiach, zerwanie kłódek , wyłamanie drzwi czy uszkodzenie krat zabezpieczających drzwi czy okna, wybicie witryn sklepowych.

Rozbojów dokonywali grożąc pobiciem, spalaniem odzieży itp. Posiadanie narkotyków najczęściej marihuany i amfetaminy tłumaczyli, iż chwilę przed zatrzymaniem dostali paczuszkę od nn. osoby i nie wiedzieli co ona zawiera. Uszkodzeń parkometrów dokonywali przy użyciu kapsli od piwa.

Kradzieże dokonywane w dużych marketach polegały na zmianie metek na artykuł o znacznie niższej cenie.

Włamań mieszkaniowych dokonywano przede wszystkim przy pomocy dopasowanych kluczy, bądź kluczy właściwych, w posiadanie których weszli w sposób nielegalny.

Takie czyny jak wymuszenia rozbójnicze, bójki i pobicia, uszczerbek na zdrowiu cechował bezpośredni, brutalny atak na osobę, w wyniku czego narażone było jej życie bądź zdrowie.

Przedmiot przestępstwa, którego zaboru dokonała osoba nieletnia – liczba czynów karalnych.

- środki odurzające.....	1505
- pieniądze, karty płatnicze.....	841 (612)
- telefony komórkowe.....	532 (324)
- sprzęt RTV, fotograficzny, muzyczny.....	332 (120)
- rowery.....	164 (82)
- samochód.....	100
- wyroby tytoniowe i spirytusowe.....	103

2. CHARAKTERYSTYKA NIELETNICH SPRAWCÓW

Nieletni sprawcy czynów karalnych to głównie uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Sprawcy czynów karalnych w **65** przypadkach nie uczyli się i nie pracowali. Dominującą grupę stanowili nieletni od **14** do **16** roku życia, głównie chłopcy sprawiający problemy wychowawcze, powtarzający klasy, wagarowicze, uciekinierzy z domów rodzicielskich, placówek opiekuńczo – wychowawczych i zakładów poprawczych. Było ich **3846**.

Dziewczęta, których odnotowano **355**, podobnie jak chłopcy dokonywały przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu. Najczęściej współuczestniczyły w działalności przestępczej z chłopcami. Dokonywały także przestępstw w grupie jednorodnej w odniesieniu do płci. Ich sposób działania był również często brutalny, agresywny, bezwzględny.

Na ogólną liczbę **6327** czynów karalnych nieletnich stwierdzonych w 2004 r. dokonali je nieletni działając w różnych konfiguracjach osobowych i tak :

- indywidualnie.....	4887 (3816)
- dwóch nieletnich.....	845 (817)
- w grupie nieletnich.....	577 (409)

- dorosłego i nieletniego.....**10** (408)

Niepokojącym zjawiskiem jest udział nieletnich sprawców, którzy popełnili czyny karalne indywidualnie. W 2004 r. stwierdzono **77,2 %** czynów karalnych popełnionych indywidualnie przez nieletnich.

Nieletni atakowali stosując przemoc i siłę fizyczną, często osoby znajdujące się w stanie nietrzeźwym, kobiety, osoby niepełnosprawne, młodsze dzieci. Większość czynów popełniali w miejscu zamieszkania. Pozostałe czyny popełniono na terenach sąsiadujących z miejscem zamieszkania, a tylko nieliczne w miejscowościach znacznie oddalonych.

Do bodźców determinujących przestępczość nieletnich, a występujących niezmiennie od kilku lat zaliczyć należy :

- chęć zdobycia pieniędzy lub innych korzyści materialnych,
- zaimponowanie innym nieletnim,
- namowa kolegów bądź dorosłych osób,
- chęć przebywania i realizowania się w grupach nieformalnych,
- powielanie wzorców i zachowań mających źródło w domu rodzinnym,
- poczucie bezkarności,
- z ciekawości, czy się uda,
- niekontrolowana agresja.

Charakteryzując **obraz nieletniego sprawcy 2004 roku** należy stwierdzić, że jest to **człowiek szybki, zdecydowany, nieobliczalny, dosyć dobrze zorganizowany, brutalny w działaniu, kalkulujący ryzyko i zyski, pewny siebie, nietolerancyjny, okrutny.**

3. PREWENCYJNO-PROFILKATYCZNE DZIAŁANIA POLICJI

Jednym z przykładów działań prewencyjno-profilaktycznych Policji jest **wielkopolski program prewencyjny „Bezpieczna Szkoła”**, którego celem wiodącym jest prowadzenie szeroko rozumianej profilaktyki wiktymologicznej – uczenie dzieci i młodzieży unikania zagrożeń, a także edukacja rodziców i nauczycieli w zakresie wychowania i promowania postaw pomagających w zachowaniu bezpieczeństwa.

Założeniem programu jest między innymi stworzenie standardów bezpieczeństwa równych dla wszystkich szkół poprzez wprowadzenie jednolitych form współdziałania Policji, szkoły i rodziców, a zmierzających do wyeliminowania wszelkich zagrożeń z terenu placówki.

W programie **„Bezpieczna Szkoła”** zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w różnych miejscach i sytuacjach podzielono na różne moduły tematyczne, które są realizowane na terenie szkół przez specjalistów ds. nieletnich i dzielnicowych. Przy realizacji powyższego programu policjanci wykorzystują różnorodne formy przekazu zawierające informacje z zakresu prewencji kryminalnej w tym między innymi turnieje prewencyjne, konkursy, inscenizacje, pokazy,

wystawy, spotkania itd.. Do realizacji programu prewencyjnego „**Bezpieczna Szkoła**” przystąpiło **1336** szkół.

Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie prewencji kryminalnej adresowanej do dzieci i młodzieży są realizowane przez policjantów kompleksowo, w ramach jednego wiodącego programu „Bezpieczna szkoła,” w tym akcje i podprogramy prewencyjne takie jak: „Dzień wagarowicza”, „Bezpieczne wakacje”, „Wzmoczone działania prewencyjne dotyczące zakończenia i rozpoczęcia roku szkolnego”, „Uwaga nieletni”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Stop przemocy”, „Bezpieczne zimowisko”.

Program „Bezpieczna Szkoła” realizowany na terenie woj. wielkopolskiego został znowelizowany między innymi w zakresie organizacyjnym, w których jednoznacznie określono zadania i obowiązki podmiotów w nim uczestniczących. W ramach innowacji wprowadzono dokument pt. „Porozumienie” w którym, strony tj. dyrektor szkoły i komendant jednostki Policji podpisują dwustronne porozumienie o przystąpieniu szkoły do programu, w którym deklarują wzajemną współpracę w zakresie form i sposobów jego realizacji. W „Porozumieniu” określono zadania, do jakich zobowiązała się Policja i szkoła w tym między innymi :

- przedstawienie oferty programowej dla szkoły przez policjanta - koordynatora programu,
- ustalenie sposobu realizacji programu, tematyki zajęć w oparciu o występujące zagrożenia na terenie szkoły,
- przeprowadzenie badań ankietowych przy współudziale Policji,
- przygotowanie harmonogramu spotkań przez koordynatora szkolnego z podaniem tematów oraz nazwy instytucji, organizacji, których przedstawiciele przeprowadzą zajęcia,
- wyznaczenie terminów spotkań z uczniami,
- wypracowania form współpracy pomiędzy Policją, a szkołą w zakresie informowania i powiadamiania o uczniach zagrożonych demoralizacją i przestępczością,
- sporządzenie sprawozdania z realizacji programu przez szkołę i Policję.

W 2004 roku w Wydziale Prewencji KWP w Poznaniu opracowano policyjny program edukacyjny „**Z Pyrkiem bezpieczniej**” przeznaczony dla dzieci z poziomu nauczania zintegrowanego (6-10 lat).

Program został objęty **Honorowym Patronatem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu**.

Jego podstawowym celem jest edukacja dzieci w zakresie bezpiecznego postępowania w domu jak i poza nim.

Adresatami programu są uczniowie szkół podstawowych województwa wielkopolskiego. W roku szkolnym 2004/2005, objęci nim zostali uczniowie klas 0 i I (ogółem ok. 50 tysięcy uczniów) szkół podstawowych.

W następnych latach programem obejmowane będą kolejne roczniki uczniów rozpoczynające nauczanie zintegrowane.

Cel główny programu

Program ma charakter długofalowy, którego założeniem jest wieloletnia i ciągła praca z dziećmi odbywającymi naukę szkolną, mająca na celu uzyskanie wymiernych

efektów w zakresie ograniczania zjawisk społecznie szkodliwych takich jak: przestępczość, demoralizacja, narkomania, alkoholizm i inne przejawy patologii społecznych.

Uczestnicy programu powinni zdobyć umiejętności oraz nawyki rozpoznawania i przewidywania zagrożeń, uczyć się sposobów ich unikania oraz zapobiegania i pokonywania niebezpieczeństw z nimi związanych.

Podmioty współuczestniczące i wspierające realizację programu

1. Urząd Wojewódzki - Kuratorium Oświaty.
2. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.
3. Grupa Energetyczna ENEA.

Sposób realizacji

Program realizowany w trzech grupach wiekowych.

Grupa I - uczniowie klas 0 i I szkół podstawowych.

Aktywne wprowadzenie dzieci uczestniczących w programie w zagadnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa. Angażowanie każdej ze sfer aktywności najmłodszych nastąpi za pomocą "Elementarza" o charakterze edukacyjnym, który opracowany został przez przedstawicieli Wydziału Prewencji KWP, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Kuratorium Oświaty w Poznaniu.

Elementarz „Z Pyrkiem bezpieczniej” składa się z 4 rozdziałów, zatytułowanych:

- „**Bezpieczna droga**”,
- „**Zabawa - ale jaka?**”
- „**Sam w domu ...**”,
- „**Obcy**”.

Występujący w tytule elementarza Pyrek pełni rolę dziecięcego przewodnika.

Elementarz został wydany w nakładzie 50 tys. egzemplarzy. Trafił do każdego siedmiolatka w województwie wielkopolskim oraz do sześciolatków w powiecie poznańskim. Załącznikiem do elementarza jest piosenka pod tym samym tytułem, nagrana w formie teledysku na płycie CD, która trafiła do każdej szkoły podstawowej województwa. Treści elementarza i teledysku są skorelowane ze sobą. Kolportaż "Elementarza" i płyt CD przeprowadzony został za pośrednictwem komend miejskich i powiatowych Policji woj. wielkopolskiego.

Z rozpoczęciem roku szkolnego policjanci z tych jednostek (np. dzielnicowi, policjanci zespołu ds. nieletnich) wręczyli "Elementarz" uczniom, w trakcie specjalnie przygotowanych w tym celu lekcji, połączonych z pogadanką na tematy prewencyjne.

Symbolicznego rozpoczęcia realizacji programu dokonali Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji oraz Wielkopolski Kurator Oświaty w dniu 1 września 2004 roku w Szkole Podstawowej nr 90 w Poznaniu. Połączone ono było z uroczystą inauguracją roku szkolnego 2004/2005.

Treści zawarte w "Elementarzu" wykorzystywane będą w procesie nauczania przez nauczycieli przy współudziale policjantów, którzy ok. 4 razy w roku uczestniczyć będą w zajęciach związanych tematycznie z wprowadzaniem rozdziałem.

W związku z powyższym przy współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli przeszkolono 150 policjantów i 200 nauczycieli województwa wielkopolskiego, którzy realizują program.

Program cieszy się dużą popularnością czego dowodem jest przystąpienie 150 nauczycieli do wykonania tzw. projektów (tworzenie nowych form realizacji programu).

Opracowano także propozycje spotkań z dziećmi dla policjantów.

W lutym 2005 roku na organizowanych w Poznaniu IX Targach Edukacyjnych Elementarz wraz z teledyskiem „Z Pyrkiem bezpieczniej” oraz przykłady działań z wykorzystaniem wielkopolskiej maskotki policyjnej będą promowane na imprezie. Targi odwiedza około 40 tysięcy zwiedzających.